

Pohjois-Savon hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintasääntö

Juho Juvenius

Tiia Hartikainen

12.12.2023

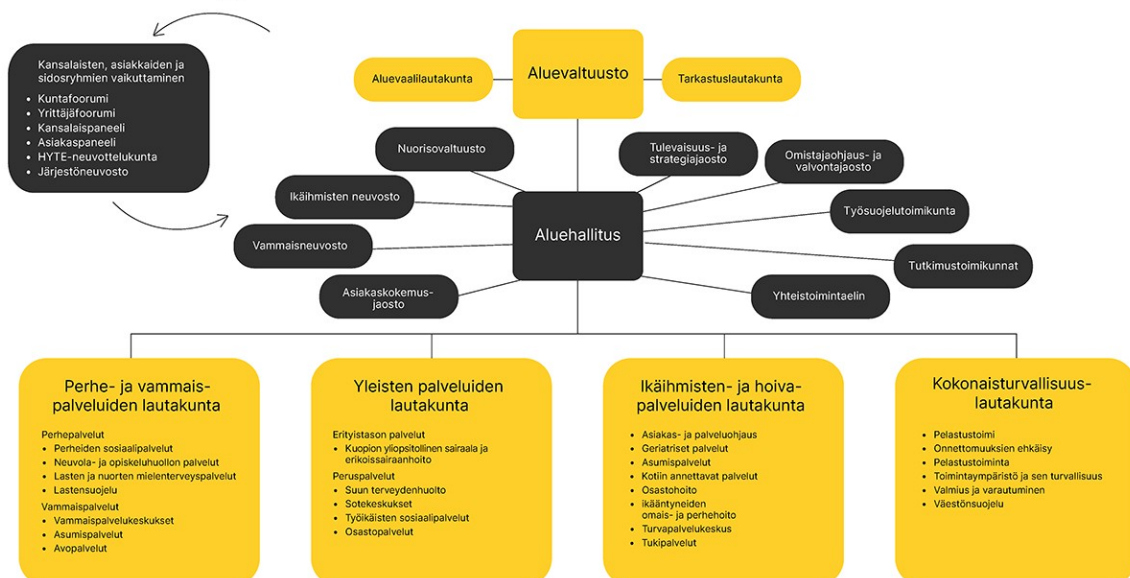
Toiminta-ajatus ja periaatteet

Pohjois-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto on hyvinvointialueesta säädetyn lain tarkoittama osallistumis- ja vaikuttamistoimiin nuorille (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§).

Pohjois-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto on hyvinvointialueen alaisuudessa toimiva pohjoissavolaisten nuorten poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton osallistumis- ja vaikuttamistoimiin. Nuorisovaltuusto toimii nuorten äänenä kaikessa maakunnallisessa päätöksenteossa, joka vaikuttaa nuoriin nyt ja tulevaisuudessa.

Pohjois-Savon maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluehallitus tämän toimintasäännön mukaisesti. Pohjois-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto voi tehdä yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa sekä ottaa kantaa muiden organisaatioiden hallinnon alla oleviin asioihin oman toimintasuunnitelman ja kiinnostuksen mukaisesti.

Toimielinorganisaatio

Nuorisovaltuusto

12.12.2023

*Pohjois-Savon hyvinvointialueen päätöksenteon toimielinorganisaatio***Maakunnallisen nuorisovaltuuston kokoaminen, kokoamisen prosessi ja nimeäminen**

”Aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto... Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä.”

Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§

Maakunnallinen nuorisovaltuusto koostuu 13–25-vuotiaista nuorista. Nuorisovaltuustoon kuuluu vähintään 25 jäsentä, joista 19 tulee kuntien vastaavista toimielimistä (kunnallisesta nuorisovaltuustosta). Vähintään kuusi jäsentä tulee vapaan haun kautta. Kunnista valitaan edustajan valinnan yhteydessä varajäsen, joka edustaa kunnan nuorisovaltuustoa kokouksessa silloin, kun varsinainen jäsen ei pääse.

Mikäli kunnassa ei ole nuorisovaltuustoa tai kunnallinen nuorisovaltuusto ei pysty valitsemaan edustajaansa puolen vuoden sisällä, voidaan tämä paikka laittaa vapaaseen hakuun. Samalla kannustetaan tekemään kuntien välillä sopimuksia siitä, että jonkin toisen kunnan edustaja voi edustaa myös puuttuvaa kuntaa. Vapaassa haussa painotetaan nuorisovaltuuston ryhmän jäsenten moninaisuutta ja ryhmän henkeä. Vapaasta hausta on tiedotettava vahvasti niin, että hakijoita saadaan ryhmistä, jotka eivät kunnallisten toimielinten kautta tule kuulluksi. Vapaan haun kautta tulleet hakemukset käsitellään anonymisti edellisen toimikauden nuorisovaltuuston puolesta. (ks. kohta 2). Kesken toimikauden tapahtuvan vapaan haun kautta valittavat edustajat suorittaa nuorisovaltuuston puheenjohtajisto.

Nuorisovaltuuston kokoonpanossa on tärkeää, että:

- eri-ikäiset ovat edustettuina.
- eri sukupuolet ovat edustettuina tasapuolisesti.
- maantieteellinen kattavuus on monipuolinen.
- eri koulutusasteet ovat edustettuina
- mukana on nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella.

Nuorisovaltuusto

12.12.2023

Kokoonpanon valintaprosessi on seuraava:

- 1) Aluehallitus antaa uuden toimikauden alkaessa toimeksiannon nimeämisestä nuorisovaltuuston toiminnan ohjaajalle, joka tiedottaa ja laittaa nimeämispyyynnön eteenpäin kunnallisille nuorisovaltuustoille. Kunnalliset nuorisovaltuustot valitsevat jäsenensä maakunnalliseen nuorisovaltuustoon.
- 2) Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto valmistelee kokouksessaan vapaassa haussa haettavien edustajien kriteerit seuraavalle toimikaudelle, haku ilmoituksen, tiedottamisen hyvinvointialueen viestinnän avulla sekä suorittavat valinnat anonyymien hakemusten joukosta. Ohjaajalla on tieto hakijoista ja yhteystiedoista.
- 3-) Kun maakunnallinen nuorisovaltuusto on valmis, etenee esitys aluehallituksen päätettäväksi. Aluehallitus nimeää nuorisovaltuustoon oman edustajansa oman toimikautensa ajaksi (4 vuotta). Lisäksi nuorisovaltuusto voi pyytää muita asiantuntijajäseniä hyvinvointialueen palveluista.
- 4-) Maakunnallinen nuorisovaltuusto voi halutessaan pyytää muista maakunnallisista organisaatioista (esim. Pohjois-Savon liitto, ELY) toiminnalleen kummijäsenen.
- 5-) Maakunnallinen nuorisovaltuusto nimeää keskuudestaan puheenjohtajan, 1., ja 2. varapuheenjohtajan ensimmäisessä tapaamisessaan. Nuorisovaltuuston ohjaaja toimii teknisenä sihteerinä.
- 6-) Valintaprosessi viedään läpi kahden vuoden välein.
- 7) Mikäli kunnallisen nuorisovaltuuston edustaja luopuu tehtävästä kesken kauden, niin ko. kunnallinen nuorisovaltuusto nimeää uuden edustajan joukostaan, tai paikka voidaan laittaa avoimeen hakuun, mikäli kunta ei pysty nimeämään omaa edustajaa. Tällä varmistetaan se, että nuorisovaltuuston jäsenmäärä (25 henkilöä) pysyisi samana.

Nuorisovaltuusto

12.12.2023

Toimikausi

Maakunnallisen nuorisovaltuuston toimikausi on kaksi vuotta. Aluehallitus nimeää nuorisovaltuuston vuosittain. Tällä käytännöllä huomioidaan kuntien nuorisovaltuustojen tai vaikuttamisryhmien toimikaudet sekä nuorten elämäntilanteiden vaihtuvuus.

Kokouskäytännöt

Saavutettavuus ja esteettömyys ovat keskeinen arvo kokouskäytännöistä sovittaessa sekä muussa toiminnassa. Maakunnallisen nuorisovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt 1., tai 2. varapuheenjohtaja. Kokous on kutsuttava koolle vähintään viikkoa ennen kokousta.

Kokous on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä osallistuu kokoukseen. Kokouksen esittelijänä toimii pääasiassa puheenjohtaja. Kokousten organisoinnissa avustaa nuorisovaltuuston ohjaaja yhteistyössä puheenjohtajiston kanssa.

Maakunnallisella nuorisovaltuustolla on pitää vuoden aikana tarpeen mukaan 4-6 kokousta. Lähikokousten paikkakuntana on ensisijaisesti Kuopio. Kokoukset järjestetään hybridimallilla saavutettavuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi kaikille, pitkien välimatkojen, liikkumisen haasteiden ja ikäluokan takia. Kokouskäytännöistä ja -ajoista sovitaan tarkemmin aina toimikauden ensimmäisessä tapaamisessa. Ensimmäisellä tapaamisella panostetaan nuorisovaltuuston ryhmäytymiseen ja toimintakyvyn mahdollistamiseen.

Nuorisovaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat viedään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään Dynastyyn, ja sieltä materiaalit julkaistaan hyvinvointialueen verkkosivuille. Kokousmateriaalit toimitetaan osallistujille sähköisessä muodossa, kuitenkin niin, että ne ovat helposti ja esteettömästi saatavilla kaikille.

Nuorisovaltuusto

12.12.2023

Kokouspalkkio ja matkakustannukset

Kokouksiin osallistuvat jäsenet saavat kokouspalkkion 100 euroa/kokous ja puheenjohtajalle 150 euroa. Kokouspalkkiot maksetaan hyvinvointialueen luottamuspalkkioiden aikataulujen mukaan, neljä kertaa vuodessa. Matkakustannukset korvataan kokoukseen osallistujille, ja niiden hakemisesta pitää jäsenen (ohjaajan tuella) huolehtia itse matkakulukorvauslomakkeella.

Maakunnallisen nuorisovaltuuston tehtävät

”Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella” Laki hyvinvointialueesta 32§ 2. mom.

Tehtävät:

- lisää maakunnan nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia maakunnallisessa päätöksenteossa sekä nuoria koskevissa palveluissa yli organisaatiorajojen.
- tukee yhteistyötä Pohjois-Savon kuntien ja niiden nuorisovaltuustojen välillä.
- kokoaa alueensa nuorten näkemyksiä esimerkiksi kyselyillä, järjestämällä tapaamisia ja jalkautumalla oppilaitoksiin tai nuorten palvelupisteisiin. Maakunnallinen nuorisovaltuusto kokoaa aineistoa kannanotoiksi tai aloitteiksi eteenpäin vietäviksi.
- pitää aktiivisesti yhteyttä hyvinvointialueen päättäjiin, viranhaltijoihin ja työntekijöihin sekä maakunnan muihin viranomaisiin lisätäkseen yhteistyötä ja suoria vaikuttamismahdollisuuksia.
- tekee vuosittain toimintasuunnitelman ja sen mukaisen talousarvion, joka hyväksytään hyvinvointialueen aluehallituksessa.
- tekee toiminnastaan vuosittain toimintakertomuksen, jossa toteutettu toiminta kuvataan aluehallitukselle.

Nuorisovaltuusto

12.12.2023

-
- tekee toimikaudelle viestintäsuunnitelman, joka päivitetään säännöllisesti. Viestintäsuunnitelmassa nuorisovaltuusto sopii viestintäkanavat ja viestintävastuut.
 - nimeää edustajansa perhe- ja vammaispalvelujen lautakuntaan ja aluevaltuustoon sekä nuorisovaltuusto tekee yhteistyötä muiden vaikuttamistoimielinten sekä lautakuntien kanssa.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen tehtävät

Pohjois-Savon hyvinvointialue

- osoittaa nuorisovaltuuston toiminnalle esteettömät kokoustilat. (sähköisten tapaamisten mahdollistaminen, hybriditilat, antaa mahdollisuuden hyvinvointialueen kautta saataviin O365-tunnuksiin tms.)
- huolehtii kokousten tarvitsemista järjestelyistä. Mikäli kokoukset vaativat sähköisiä laitteita, niin hyvinvointialue varmistaa ne osallistujille sekä kouluttaa niiden käyttöön.
- vastaa kokouksista aiheutuneista kustannuksista.
- tukee toimintaa ja järjestää tarvittaessa neuvontaa toiminnan tueksi.
 - o Nuorten osallistumista ja vaikuttamistoimintaa varten hyvinvointialueen on selkeästi osoitettava yhteyshenkilöt asioiden selvittämistä varten.
 - o Nuorten näkemyksen kysyminen tehdään luontevaksi osaksi aluehallituksen, aluevaltuuston sekä lautakuntien työtä.
- antaa tarvittaessa apua kokousasioiden valmisteluun.
- Resursoi nuorisovaltuuston toimintaa taloudellisesti
 - o maksaa kokouspalkkiot, matkakorvaukset sekä hupparirahan
 - o toimintamäärärahat toimintasuunnitelman mukaisesti koulutuksiin ja seminaareihin.
 - o resursoi ohjaajan edistämään ja varmistamaan nuorisovaltuuston työtä

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien tehtävät:

- Kutsua nuorisovaltuusto koolle kokouksiin määräaikaan mennessä
- Johtaa nuorisovaltuustoa kokouksissa ja sen ulkopuolella
- Johtaa ja valvoo tehtyjen päätösten toteuttamista
- Edustaa nuorisovaltuustoa esimerkiksi virallisissa tilaisuuksissa
- Sopia tehtävänjako puheenjohtajiston kesken

Nuorisovaltuusto

12.12.2023

Jäsenen tehtävät:

- Osallistua nuorisovaltuuston kokouksiin
- Välittää tietoa oman kunnan nuorisovaltuuston kuulumisista
 - Vapaan haun kautta tullut jäsen välittää tietoa oman yhteisön kuulumisista
- Aktiivinen toiminnassa mukana oleminen ja yhteistyö päättäjien kanssa
- Jäsen vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten palveluiden kannalta
- Mikäli jäsen eroaa maakunnallisesta nuorisovaltuustosta, hän lähettää kirjallisen eroamispyynnön nuorisovaltuuston puheenjohtajistolle sekä ohjaajalle.

Ohjaajan tehtävät

Maakunnallisen nuorisovaltuuston ohjaajan tehtävänä on tukea nuorisovaltuuston toimintaa. Ohjaajan tulee olla osaava sekä nuorten toiminnasta ja asioista kiinnostunut. Ohjaajan työajasta 20 % tulee suunnata nuorisovaltuuston tukemiseen.

Nuorisovaltuuston ohjaaja:

- Avustamalla tarvittaessa kokousjärjestelyissä, nuorisovaltuuston kulujen seuraamisessa ja raportoimisessa, asiakirjahallinnossa, kannanottojen ja aloitteiden laatimisessa sekä viestinnässä.
- tukemalla nuorisovaltuuston ja päättäjien välistä yhteistyötä.
- avustaa yhteydenpidossa kuntiin ja kuntien nuorisovaltuustoihin.
- huolehtimalla, että nuorisovaltuutetut saavat riittävän perehdytyksen tehtävänsä ja tietoa nuoria koskevista sekä päätöksenteossa olevista asioista. Ohjaajan työpanosta tarvitaan erityisesti uuden kauden aloituksessa, jonka aikana hän huolehtii toiminnan jatkuvuudesta turvaamisesta.

Nuorisovaltuusto

12.12.2023

Prosessi

Laatija: Anne Aholainen, projektipäällikkö, osallisuus ja järjestöt, POSOTE20 -hanke

Kommenttikierrokset ja versiot

Versio 0.1.

Kommentointi: Nuoret tulevaisuudentekijät Pohjois-Savossa -hanke (PohjoisSavon liitto), Hankkeen nuorten vaikuttaja-ryhmä

Kyselyssä 7 lausuntoa, joista 1 opiskelijajärjestöstä ja 1 vaikuttaja-ryhmältä (eri kuntien nuoria)

- Ohjaajan toiminta on resursoitava. Nuorisovaltuuston toiminta ei onnistu muuten.
- Nuorisovaltuuston järjevä toimintakausi on kaksi vuotta, ei hallintosäännön neljä vuotta. Tämä on nuorilta tullut selkeä pyyntö. Nuorten edustajien vaihtuvuus voi olla todella suuri vuodenkin sisällä.
- Muut toimielimet ovat Pohjois-Savon hyvinvointialueen neuvostoja. Tämä olisi PohjoisSavon maakunnallinen nuorisovaltuusto. Nuorilla on halua olla vaikuttamassa sote/pela -asioita laajemmin. Pohjois-Savossa on ajateltu olevan vain yksi nuorisovaltuusto maakunnallisesti.
- Yhdessä lausunnossa toivottiin varajäseniä.
- Palkkioista halutaan selkeä linjaus, myös valintaprosessia on lausuntojen pohjalta muokattu.

Versio 0.2.

Poliittinen seurantaryhmä 14.2.2022

Laaja johtoryhmä 16.2.2022 käsittelee toimintasäännöt ja lausunnoissa ehdotetut muutokset. Nuorten ilta 24.2.2022

- Kiertävän sihteerin sijaan toivottiin pysyvää sihteerä.
- Varajäseniä toivottiin. Varajäsen voisi olla kokouksessa sitten paikalla vain siinä tapauksessa, että varsinainen jäsen on estynyt.
- Kuopiota toivottiin vakituiseksi kokouspaikaksi, muille paikkakunnille liikkuminen hankalaa etäisyyksien vuoksi, Kuopio hyvällä sijainnilla ja yhteyksien päässä.
- Kokousajankohdaksi toivottiin iltaa, esim. aikaisintaan klo 16 eteenpäin, johtuen juuri etäisyyksistä.
- Toimintasäännössä kohta "Maakunnalliseen nuorisovaltuustoon valittu edustaja voi toimia kunnallisen nuorisovaltuuston edustajana toimikautensa loppuun. Tällöin

Nuorisovaltuusto

12.12.2023

yhteydenpidosta kunnalliseen nuorisovaltuustoon on sovittava erikseen.” oli luonut osalle nuorista vaikutelman, että jos maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintaan lähtee, joutuu jättämään kautensa jälkeen kuntansa nuorisovaltuuston. Tämä kannattaa ehkä muotoilla eri tavalla, ettei moista väärinkäsitystä pääse syntymään. Esim. kohdan ”edustajana MAAKUNNALLISESSA NUORISOVALTUUSTOSSA toimikautensa” voisi muotoilla näin, niin epäselvyys, mistä edustuspaikasta on kyse ehkä hieman selvenisi.

- Poliittinen seurantaryhmä: toimikauden muutos yhdeksi vuodeksi

Versio 1.0. Toimintasääntö hyväksytty 13.6.2022 aluehallituksen kokouksessa

Versio 2.0. Toimintasääntö hyväksytty 14.11.2022 aluehallituksen kokouksessa

- muutettu toimikauden pituudeksi 2 vuotta.

Versio 3.0. Toimintasäännön päivitys aloitettu 15.9.2023

→ viedään hyväksyttäväksi nuorisovaltuustolle 12.12.2023

→ hyväksymisen jälkeen toimitetaan aluehallituksen hyväksyttäväksi

Päivittäjinä Juho Juvenius ja Tiia Hartikainen

- Korjattu tekstin virheitä ja muutettu tekstiä parempaan muotoon
- Toiminnan hengen selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen nuorisovaltuuston toiminnassa
- Lisätty kohta varajäsenistä; kuntien nuorisovaltuustot valitsevat keskuudestaan varsinaisen jäsenen lisäksi varajäsenen
- Tehty tarvittavia muutoksia niin, että nuorisovaltuuston jäsenmäärä pysyisi koko toimikauden lähes samana
- Selvennetty kokouskäytäntöjä ja kokouspalkkioiden toimintatapoja
- Lisätty myös tieto 2.varapuheenjohtajasta, joka otetaan käyttöön sihteerin sijaan, kuten muissa alueellisissa nuorisovaltuustoissa